

Вирішення спорів за представництвом (довіреність)

Столична юстиція консультує щодо захисту прав українців у напрямку захисту прав «Як вирішити спір?» у рамках кампанії «Я МАЮ ПРАВО!».

Для початку слід зазначити, що відповідно до положень ст. 244 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) довіреністю є письмовий документ, який видається однією особою іншій особі для представництва перед третіми особами. Дане визначення можна назвати вдалим з точки зору юридичної техніки. У Законі України «Про Нотаріат» та «Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України» йдеться про те, що до повноважень нотаріусів та інших осіб, які уповноважені на вчинення нотаріальних дій, належить посвідчення довіреностей. Водночас у ст. 58 Закону України «Про нотаріат»

Довіреність сама по собі не є підставою виникнення відносин представництва, а лише дозволяє їх суб'єктам зручніше оформити ці відносини. Центральною функцією довіреності є інформаційна функція щодо третьої особи - учасника правочину, адже сама з її змісту вона переважно дізнається про зміст, обсяг, строк та характер повноважень представника.

Юридична сила довіреності не залежить від згоди представника на її видачу, як і обсяг повноважень, якими довіритель наділяє довірену особу, також з нею не погоджується. А ось здійснення повноважень цілком залежать від волі довіреної особи.

За обсягом повноважень вирізняють такі види довіреностей:

- разова - на виконання однієї конкретної дії (наприклад, продати чи купити будинок);
- спеціальна - на виконання будь-яких однорідних дій (наприклад, довіреність на отримання авторського гонорару протягом року);
- генеральна - на загальне управління майном довірителя. Генеральна довіреність уповноважує особу на виконання не будь-якої окремої угоди чи будь-яких категорій, а на укладення будь-яких угод.

Закон вимагає, щоб довіреність була складена у письмовій формі, тому поза письмової формою немає довіреності. Довіреності, які видаються громадянам, повинні бути посвідчені уповноваженими на це особами. Так, що угод, які вимагають нотаріальної форми, довіреність повинна бути посвідчена державним чи приватним нотаріусом. До нотаріально посвідчених довіреностей прирівнюють (ст. 40 Закону України «Про нотаріат»):

- 1) довіреності осіб, які перебувають на лікуванні у госпіталях, лікарнях, санаторіях, будинках престарілих, - посвідчені головлікарями, начальниками госпіталів, заступниками з медичної частини, черговими лікарями;
- 2) довіреність громадян, які перебувають під час плавання на морських суднах або суднах внутрішнього плавання, що плавають під прапором України, - посвідчені капітанами цих суден;
- 3) довіреності громадян, які перебувають у розвідувальних, арктичних та побідних експедиціях, - посвідчені начальниками експедиції;
- 4) довіреності військовослужбовців - посвідчені командирами частин, з'єднань, установ і закладів;

5) довіреності осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі, - посвідчені начальниками виправно - трудових установ.

Довіреності, які видаються організаціями для укладення будь-яких договорів, не вимагають нотаріального посвідчення, оскільки вони посвідчуються самою організацією шляхом підпису її керівником та скріплюються печаткою. Довіреності на одержання чи видачу грошей та інших матеріальних цінностей повинні бути також підписані головним бухгалтером.

Поруч з нотаріальною формою законодавець допускає випадки посвідчення довіреності за місцем роботи, навчання. Лікування або місцем проживання довірителя. Це довіреності на : одержання заробітної плати, стипендії. Пенсії. Аліментів, інших платежів та поштової кореспонденції - поштових переказів, посилок тощо (ст. 245 ЦК України).

Скасовуючи довіреність, довіритель зобов'язаний повідомити про це довірену особу, а також зацікавлених третіх осіб, оскільки права та обов'язки, які впливають з довіреності, зберігають силу для довіреної особи доти, доки вона не дізнається (або повинна бала дізнатися) про припинення дії довіреності. При припиненні довіреності представник чи його правонаступник зобов'язаний негайно повернути довіреність.

Законодавець передбачає випадки, коли довірена особа може передоручити здійснення наданих їй повноважень іншій особі, а саме:

- якщо передоручення передбачене у довіреності;
- якщо передоручення необхідне для охорони інтересів особи, яка видала довіреність. При цьому довірена особа не має змоги сповістити довірителів й отримати його згоду на передоручення.

Довіреність, видана у порядку передоручення, підлягає нотаріальному посвідченню після подання основної довіреності, в якій застережене право на передоручення або після подання доказів того, що представник за основною довіреністю вимушений робити це для охорони інтересів особи, яка видала довіреність.

Передоручення може бути скасоване у будь-який час як довірителем, так і довіреною особою, яка його видала.

15 КДНК